RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lausunto

Pvm/Datum/Date 3.10.2022

Dnro/Dnr/DNo 5619/00.00.01.00.02/2023

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

U 49/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietyillä uusilla genomitekniikoilla tuotetuista kasveista sekä niistä saatavista elintarvikkeista ja rehuista.
Maa- ja metsätalousvaliokunta keskiviikko 04.10.2023 klo 09.30 / U 49/2023 vp / Asiantuntijapyyntö

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto

Kasvintuotanto

Komission ehdotus uudesta lainsäädännöstä, joka koskee uusilla genomitekniikoilla (NGT) tuotettuja kasveja ja niistä saatavia elintarvikkeita ja rehuja, on Ruokaviraston mielestä erittäin ajankohtainen ja tarpeellinen. Nykyisen lainsäädännön aikana valvontaviranomaisen ei ole käytännössä ollut mahdollista toteuttaa valvontaa lainsäädännön tarkoittamalla tavalla, koska kaikilla eri geenitekniikoilla tuotettuja kasveja ei ole käytännössä rutiininomaisesti mahdollista tunnistaa tai kvantitoida tai ainakin on ollut erittäin vaativaa ja kallista valvoa muutoin kuin asiakirjoilla.

Ilmastonmuutos lisää kasvitautien ja tuholaisten määrää ja ääriolosuhteet kasvintuotannossa lisääntyvät. Toisaalta EU:n pellolta pöytään -strategia edellyttää mm. merkittävää kasvinsuojeluaineiden käytön määrän vähentämistä. Uudet kasvinjalostustekniikat voivat tarjota kestäviä ratkaisuja näissä tilanteissa.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen EFSA on tieteellisissä arvioinneissaan todennut, ettei uusiin genomitekniikoihin liity ihmisten ja eläinten terveydelle tai ympäristölle erityisiä riskejä verrattuna kasveihin, jotka on tuotettu tavanomaisilla kasvinjalostusmenetelmillä.

Asetusehdotus koskee kohdennetun mutageneesin avulla tai lajinsisäisellä genetiikalla tuotettuja kasveja. Kohdennetussa mutageneesissä muutoksia voidaan aiheuttaa tarkkaan kohdennetusti ilman, että kasvin genomiin tuodaan vierasta geneettistä materiaalia. Lajinsisäisessä genetiikassa perinnöllisen aineksen siirtyminen tapahtuu luontaisesti risteytymiskykyisten kasvilajien välillä. Uusilla genomitekniikoilla jalostetut kasvit vastaavat siis luonnossa tapahtuvia mutaatiota tai perinteisessä kasvinjalostuksessa tapahtuvia muutoksia.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lausunto

Pvm/Datum/Date 3.10.2022

Dnro/Dnr/DNo 5619/00.00.01.00.02/2023

Asetusehdotuksessa NGT -kasvit voidaan riskiprofiilin perusteella jakaa kahteen ryhmään: 1) NGT -kasvit, jotka vastaavat perinteisillä menetelmillä jalostettuja kasveja ja niiden jälkeläisiä ja 2) muut NGT-kasvit ja niiden jälkeläiset. Lisäksi muuntogeeniset (GM)- kasvit luokitellaan erikseen. Ruokavirasto pitää tätä jakoa perusteltuna, mutta katsoo, että on tärkeää hyvin tarkkarajaisesti määritellä jakoperusteet ryhmien 1 NGT ja 2 NGT välillä, koska vaatimukset ovat erilaiset.

Ruokavirasto kannattaa ehdotusta, että ryhmän 1 NGT-kasvien katsotaan vastaavan tavanomaisia kasveja eikä niille tarvitsisi tehdä ympäristö- ja terveysriskiarviointia. Ilmoitusmenettely kuitenkin vaadittaisiin samoin kuin tiedon merkitsemistä kasvilajikeluetteloon ja kylvösiemenpakkauksiin. Rehuihin ja elintarvikkeisiin ei merkintöjä tarvitsisi tehdä. Lisäysaineiston merkitseminen perustellaan luonnonmukaisen tuotannon tarpeella tunnistaa uusilla kasvinjalostustekniikoilla tuotetut kasvilajikkeet. Merkitseminen tulisi Ruokaviraston näkemyksen mukaan liittää siemenen vakuustodistuksiin. Ruokavirasto katsoo, että kenttäkokeiden valvonnan tulisi olla kevyttä. Säädösluonnoksen mukaan kenttäkokeet eivät sisältäisi jälkikäteen tehtävää monitorointia, jos on kyse ryhmään 1 NGT kuuluvista lajikkeista. Ruokavirasto kannattaa tätä.

Ryhmän 2 NGT kasveihin sovellettaisiin osittain nykyistä GM-lainsäädäntöä. Näille tehtäisiin ympäristö- ja terveysriskinarviointi ja lupamenettely vaaditaan. Toisaalta pk-yritykset voisivat saada neuvontaa ja vapautuksen osasta maksuista. Tämän ryhmän kasveilta vaadittaisiin pakollista merkintää ja jäljitettävyyttä ja näistä kasveista saatavissa tuotteissa voi käyttää vapaaehtoista lisämerkintää. Ryhmän 2 NGT -lajikkeiden osalta säädöksessä ehdotetaan riskinarviointia, mikä vaatii asiantuntemusta ja mahdollisesti tehtyä analytiikkaa ja dataa taustalle. Jos kenttäkokeitten osalta kansallisilta toimivaltaisilta viranomaisilta edellytetään laajaa monitorointia, kustannukset nousevat helposti vuositasolla korkeiksi. Kustannuksia syntyisi joko toimivaltaiselle viranomaiselle tai toimijoille. Jäsenvaltiot eivät voisi kansallisella päätöksellä rajoittaa tai kieltää ryhmän 2 NGT-kasvien viljelyä alueellaan. Tällä komissio tavoittelee kestävän kehityksen tavoitteiden edistämistä.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan lainsäädäntöehdotus edistää maatalouden ja kasvinjalostuksen tutkimuksen ja innovaatioiden mahdollisuuksia EU-alueella. Uudet genomitekniikat ovat käytössä useissa EUn ulkopuolisissa maissa ja EU on menettänyt kilpailuetua niihin nähden. Kasvinjalostajille uudet kasvinjalostustekniikat tarjoavat hyvän mahdollisuuden tuottaa nopeammin ja edullisemmin uusia kasvilajikkeita muuttuvaan ilmastoon myös Suomen pohjoisissa olosuhteissa. Uusien tekniikoiden käyttäminen on mahdollista myös pienille ja keskisuurille kasvinjalostusyrityksille, jolloin uusia kasvilajikkeita pystytään ketterästi jalostamaan paikallisesti.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Ruokavirasto katsoo, että suomalaiset viljelijät ja viljelijöiden satoa käyttävä teollisuus hyötyvät uusista genomitekniikoista. Uusiin lajikkeisiin voidaan helpommin siirtää esimerkiksi taudinkestävyyttä, jolloin tarve kemialliseen tautitorjuntaan vähenee merkittävästi. Myös monet muut ilmastonmuutoksen aiheuttamat haasteet liittyen esimerkiksi kasvuoloihin voidaan ratkaista nopeammin uusilla tekniikoilla. Viljelijän käytettävissä olisi laaja valikoima satoisia ja Suomen olosuhteisiin sopeutuneita lajikkeita.

Lainsäädäntöehdotuksen vaikutusta Ruokaviraston toimintaan on vaikea arvioida mm. delegoitujen säädösten ja täytäntöönpanosäädösten puuttumisen takia. Tämän hetken tiedon perusteella on vaikea arvioida esimerkiksi sitä, kenelle toimeenpanotehtävät osoitetaan ja miten paljon ne kohdentuisivat Ruokavirastoon. Siksi asetusehdotuksen resurssi- tai kustannusvaikutuksia Ruokaviraston toimintaan on vaikea arvioida. Vaikutusten seurannasta saattaa aiheutua hallinnollista taakkaa toimijoille.

Luomutuotanto

Uudet genomitekniikat eivät lähtökohtaisesti ole luonnonmukaisen tuotannon periaatteiden, esimerkiksi geneettisen monimuotoisuuden edistämisen ja tuotannon panosomavaraisuuden, mukaisia eikä niiden hyödyntäminen ole ajankohtaista luomutuotannon näkökulmasta.

Uusien genomitekniikoiden käyttö on tällä hetkellä ristiriidassa asetuksessa (EY) 2018/848 vahvistetun luonnonmukaisen tuotannon käsitteen ja kuluttajien luonnonmukaisista tuotteista saaman käsityksen kanssa. On siis perusteltua, että komission ehdotuksessa vahvistetaan myös ryhmän 1 NGT-kasvien käytön kielto luonnonmukaisessa tuotannossa.

Ehdotuksen mukaan kansallisesti tulee säädettäväksi NGT-kasvien, GMO-kasvien, tavanomaisten kasvien sekä luomuviljelyssä käytettävien kasvien rinnakkaiselo mukaan lukien viljelmien väliset turvaetäisyydet ja vastuukysymykset mahdollisten taloudellisten vahinkojen osalta.

Ruokaviraston mielestä jo tässä vaiheessa tulisi huomioida, että rinnakkaiselon toteutus voi olla luomutuotannon näkökulmasta haastavaa ja vaikka se olisi mahdollista, on vaara, että kustannukset kaatuvat luomuviljelijöille.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lausunto

Pvm/Datum/Date 3.10.2022

Dnro/Dnr/DNo 5619/00.00.01.00.02/2023

Elintarvikkeet ja rehut

Ruokavirasto kannattaa ehdotusta, että ryhmän 1 NGT-kasvien katsotaan vastaavan tavanomaisia kasveja eikä niille tarvitsisi tehdä ympäristö- ja terveysriskiarviointia. Ylipäänsä ehdotuksen mukainen NGT-tuotteiden jaottelu kahteen ryhmään ja sääntelyn kohdentaminen näihin ryhmiin ehdotetulla tavalla vaikuttaa oikeasuhtaiselta eikä vaaranna elintarvikkeiden tai rehujen turvallisuutta.

Kasvintuotannon osastonjohtaja Hanna Kortemaa

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7